

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060202

DOM
2024-01-24
Stockholm

Mål nr
P 12388-22

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Växjö tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2022-10-04 i mål nr P 659-22,
se bilaga A

PARTER

Klagande

Jönköpings kommun

Motpart

1. KN
2. Riksbyggen Ekonomisk förening, 702001-7781
3. Unobo Jönköping Runstaven AB, 559276-5530
c/o Riksbyggen Ekonomisk förening

SAKEN

Ändring av detaljplan 06-JÖS-682 på del av fastigheten XXX, Dalvik, i Jönköpings
kommun

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Med ändring av mark- och miljödomstolens dom fastställer Mark- och miljööver-
domstolen Stadsbyggnadsnämnden i Jönköpings kommuns beslut den 20 januari 2022,
§ 21, att anta ändring av detaljplan för XXX, Stbn/2020:254, 214.

Dok.Id 1995492

Postadress
Box 2290
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls Torg 16

Telefon
08-561 670 00
08-561 675 50

E-post: svea.avd6@dom.se
www.svea.se

Telefax

Expeditionstid
måndag – fredag
08:00–16:30

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Jönköpings kommun har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen, med ändring av mark- och miljödomstolens dom, ska fastställa beslutet att anta ändring av detaljplanen för fastigheten XXX.

KN har motsatt sig ändring av mark- och miljödomstolens dom.

Riksbyggen Ekonomisk förening och **Unobo Jönköping Runstaven AB** har beretts tillfälle att yttra sig.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Jönköpings kommun har anfört i huvudsak detsamma som i mark- och miljödomstolen och framhållit att syftet med den gällande detaljplanen är bostadsbebyggelse, att den aktuella ändringen inte strider mot syftet, att det inte bör ha någon betydelse om garagebyggnaden utgör en komplementbyggnad eller ej samt att avsikten är att byggnaden, med dess utökade parkeringsmöjligheter, ska utgöra ett komplement till övrig bostadsbebyggelse i området.

KN har vidhållit att ändringen av detaljplanen strider mot planens ursprungliga syfte och att det vid bedömningen av syftet är av betydelse att den aktuella marken har prickmarkerats samt att ändringen har gjorts i syfte att tillgodose flera fastighetsägares behov. Hon har därtill anfört i huvudsak detsamma som i mark- och miljödomstolen och gjort gällande att betydande olägenhet uppkommer genom trafiken till och från byggnaden, omfattningen av bilar inne i parkeringsgaraget och på byggnadens tak, samt i form av beskuren utsikt och rymd.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Stadsbyggnadsnämnden i Jönköpings kommun har beslutat att anta en ändring av detaljplanen för fastigheten XXX (numera del av fastigheten YYY). Området omfattas av en stadsplan fastställd 1959 (06-JÖS-682). Ändringen syftar till

att möjliggöra återuppförandet av ett garage. Enligt planbeskrivningen avses garaget utgöra komplementbyggnad till bostäder på fastigheterna XXX och YYY (numera YYY). Ändringen syftar även till att bygga samman garaget med fler-bostadshuset på ZZZ, så att de boende genom servitut kan nyttja garagets entréer och ramper. Ändringen av detaljplanen innebär att nya egenskapsbestämmelser införs inom ett område som ska användas för bostadsändamål, vilka bl.a. anger att mark som enligt den gällande detaljplanen inte får bebyggas ersätts med korsmark där det endast får placeras komplementbyggnader. Beslutet att anta ändringen har upphävts av mark- och miljödomstolen, som bedömt att det ifrågavarande parkeringsgaraget definitionsmässigt inte utgör en komplementbyggnad och att ändringen strider mot det övergripande syftet med den gällande detaljplanen.

Mark- och miljööverdomstolen har i målet att ta ställning till om ändringen av detaljplanen strider mot någon rättsregel på det sätt som KN har gjort gällande eller som framgår av omständigheterna och om det därmed var riktigt av mark- och miljödomstolen att upphäva den beslutade ändringen av detaljplanen (se 13 kap. 17 § första stycket plan- och bygglagen [2010:900], PBL).

I fråga om begreppet komplementbyggnad konstaterar Mark- och miljööverdomstolen att det inte är ett krav att en komplementbyggnad står på samma fastighet som en huvudbyggnad den är avsedd att vara ett komplement till (se Mark- och miljööverdomstolens avgörande den 11 november 2022 i mål nr P 9763-21). Av utredningen framgår att parkeringsgaraget till stor del kommer att nyttjas av boende i bostadsbyggnaderna på den angränsande fastigheten, dvs de byggnader som garaget är avsett att vara komplement till. Som mark- och miljödomstolen noterat framgår det också uttryckligen av planbeskrivningen att bestämmelsen ”Endast komplementbyggnad får placeras” syftar till att möjliggöra uppförandet av ett garage. I planbeskrivningen har även den tilltänkta byggnaden illustrerats. Mark- och miljööverdomstolen anser därför att detaljplanen inte hindrar uppförandet av parkeringsgaraget och att planen är tillräckligt tydlig i detta avseende (jfr 4 kap. 32 § andra stycket PBL).

Mark- och miljödomstolen har upphävt beslutet även på den grunden att planändringen inte ansetts vara förenlig med den gällande detaljplanens övergripande syfte. Enligt

mark- och miljödomstolen borde kommunen i stället ha prövat möjligheten att uppföra ett nytt parkeringsgarage inom ramen för en ny detaljplan.

Av förarbetena till den äldre plan- och bygglagen (1987:10) framgår att möjligheten att ändra en detaljplan i första hand begränsas av kravet på att planen ska vara tydlig i olika avseenden. Tydlighetskravet medför att det kan vara olämpligt att vidta alltför omfattande ändringar i en plan. Om avsikten t.ex. är att förändra huvudsyftet med en plan är det ofta bäst att upphäva den och anta en ny. (Se prop. 1990/91:146 s. 47 f.)

Mark- och miljööverdomstolen noterar inledningsvis att det i den gällande planen inte finns något uttryckligt syfte angivet. Enligt domstolens bedömning får det övergripande syftet med detaljplanen anses vara bostadsbebyggelse. Av planbeskrivningen som hör till den beslutade ändringen framgår att syftet med ändringen är att skapa bättre parkeringsmöjligheter i området. Detta måste anses vara förenligt med den gällande planen. I sammanhanget kan noteras att den gällande planen ursprungligen omfattade ett relativt stort område i stadsdelen Dalvik och att den del som nu är föremål för ändring endast omfattar en liten del av detta område. När det gäller den avsedda bebyggelsestrukturen inom området kan det konstateras att den redan i dag delvis är bruten genom det punkthus som uppförts på fastigheten ZZZ.

Enligt Mark- och miljööverdomstolen är planändringen därmed förenlig med den gällande planens huvudsakliga syfte. Ingenting har heller framkommit som innebär att planändringen i detta avseende kan anses strida mot kravet på tydlighet. Vad som framkommit medför därtill inte att tillräcklig hänsyn inte kan anses ha tagits till befintliga förhållanden (jfr 4 kap. 36 § första stycket PBL).

KN har även anfört att parkeringsgaraget medför betydande olägenheter för henne. Även om uppförandet av garaget kan antas medföra vissa olägenheter för KN bedöms de inte vara så betydande att det finns skäl att upphäva detaljplanen på den grunden (jfr YYY kap. 9 § PBL). När det gäller KN invändningar i fråga om garagets närmare utformning får dessa prövas vid en framtida ansökan om bygglov.

Sammanfattningsvis bedömer Mark- och miljööverdomstolen att den aktuella ändringen av detaljplanen inte strider mot någon rättsregel på det sätt som KN angett eller som framgår av omständigheterna. Mark- och miljödomstolens dom ska därför ändras på så sätt att Stadsbyggnadsnämndens beslut att anta ändringen av detaljplanen ska fastställas.

Domen får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Fredrik Ludwigs och Hanna Blomberg, referent, tekniska rådet Johan Hjalmarsson samt tf. hovrättsassessorn Maria Hemmingsson Edwards.

VÄXJÖ TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2022-10-04
meddelad i
Växjö

Mål nr P 659-22

PARTER

Klagande
KN

Motparter

1. Jönköpings kommun
2. Riksbyggen Ekonomisk Förening

ÖVERKLAGAT BESLUT

Jönköpings kommun, Stadsbyggnadsnämndens beslut den 20 januari 2022 i ärende nr Stbn/2020:254, se bilaga 1

SAKEN

Ändring av detaljplan för fastigheten XXX, Jönköpings kommun _____

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen upphäver Stadsbyggnadsnämnden i Jönköpings kommuns beslut den 20 januari 2022 att anta ändring av detaljplan för fastigheten XXX, Jönköpings kommun.

BAKGRUND

Stadsbyggnadsnämnden i Jönköpings kommun (kommunen) beslutade den 20 januari 2022, med diarienummer Stbn/2020:254, att anta ändring av detaljplan för fastigheten XXX, Jönköpings kommun.

Länsstyrelsen i Jönköpings län (länsstyrelsen) beslutade den 28 januari 2022 att inte överpröva kommunens beslut, enligt 11 kap. 10 § plan- och bygglagen (2010:900), PBL, med hänsyn till riksintressen, mellankommunala frågor, miljökvalitetsnormer, strandskydd samt hälsa och säkerhet..

KN har nu överklagat kommunens beslut till mark- och miljödomstolen.

YRKANDEN

KN har yrkat att nämndens beslut att anta ändringen av aktuell detalj-plan ska upphävas.

Kommunen har av mark- och miljödomstolen beretts tillfälle att yttra sig. Kommunen har yrkat att överklagandet ska avslås och att mark- och miljödomstolen ska fastställa beslutet att anta aktuell detaljplan.

Riksbyggen Ekonomisk Förening (Riksbyggen) har av mark- och miljödomstolen beretts tillfälle att yttra sig. Riksbyggen har yrkat att överklagandet ska avslås och att mark- och miljödomstolen ska fastställa beslutet att anta aktuell detaljplan.

UTVECKLING AV TALAN

Klaganden har till stöd för sin talan bland annat anfört följande.

Klaganden uppger att kommunens tjänstemän har uttalat att föreslagen ändring inte strider mot detaljplanens övergripande syfte. Hon menar dock att det inte har klarlagts vad det övergripande syftet för detaljplanen är. Av detaljplanens utformning framgår att planens syfte var att skapa ett perifert bostadsområde i utkanten av sta-

den. Att mark klart och tydligt har prickmarkerats gör att slutsatsen kan dras att karaktären på området med den natursköna omgivningen är tänkt att bevaras. Den omständigheten att det tidigare funnits en byggnad på det aktuella markområdet kan inte anses rättfärdiga den nuvarande ändringen av detaljplanen.

Klaganden anför att det av kommunens tjänstemän framhållits att det är fråga om en komplementbyggnad och inget parkeringshus. En komplementbyggnad enligt beskrivningen i 9 kap. 4 § PBL är kopplad till en- och tvåfamiljshus och ska vara underordnad huvudbyggnaden. .

Klaganden framför även synpunkter på omfattningen av det planerade parkeringsgaraget. XXX består idag av flera huskroppar placerade i anslutning till varandra som totalt inrymmer 80 lägenheter. Ändringen av detaljplanen ska möjliggöra 144 garage- och parkeringsplatser, tillsammans med de befintliga cirka 20-talet garage- och parkeringsplatserna innebär det att cirka 164 garage- och parkeringsplatser ska tillgodose de totalt 80 hushållens behov av parkering på XXX. Klaganden menar att det resonemang som kommunens tjänstemän för i denna del inte är trovärdigt. Ett parkeringsgarage med sådan omfattning kan inte rimligtvis motsvara ett behov som enbart finns bland de boende, utan det förmodas att dessa platser ska hyras ut till fler boende i området. Därmed faller resonemanget att byggnaden ska ses som en komplementbyggnad. Klaganden anser att syftet med ändringen av detaljplanen, sett utifrån fastighetsägarens räkning som senare kommer att ansöka om bygglov, torde vara att möjliggöra ett uppförande av ett parkeringshus där de kan hyra ut garageplatser till de boende i de kringliggande fastigheterna YYY och ZZZ.

Vidare menar klaganden att det för kommunens del löser det aktuella parkeringshuset till viss del problemet med bristen på parkeringsplatser uppe på Dalvik i stort. Coop-handlaren har även uttalat sig om att det eventuellt kommer bli lättare för hans kunder att få parkeringsplats i samband med handling. Med hänsyn till det anförda anser klaganden att det är rimligt att parkeringshuset är att se som ett allmänt ändamål. Klaganden ställer sig därför frågan om ett allmänt ändamål, för vilket

bygglov inte senare kan beviljas, genom den föreslagna ändringen av planen kan motivera att detaljplanen överhuvudtaget ändras på det sätt som kommunen nu gjort. Klaganden hänvisar med anledning av frågan till MÖD 2021:13.

Sammanfattningsvis menar klaganden att ändringen av detaljplanen med hänsyn till samtliga anförda omständigheter strider mot syftet med den ursprungliga planen och att stadsbyggnadsnämndens beslut ska upphävas.

Kommunen har till stöd för sin talan bland annat anført följande.

Kommunen framför att det överklagade beslutet är förenligt med gällande lag och att formalia har följts enligt gällande regler. Kommunen menar att de har gjort en rimlig avvägning mellan olika allmänna och enskilda intressen i samband med utformning av ändring av detaljplanen. Kommunen hänvisar härvid till 2 kap. 3 § PBL.

Kommunens bedömning är att föreslagen ändring inte strider mot detaljplanens syfte varför man inte valt att göra en fullständigt ny detaljplan. I förarbetena till PBL framgår att det med ändring av detaljplan går att göra ändringar av till exempel egenskapsbestämmelser och där reglera parkeringsfrågor. Parkeringssituationen inom ett planområde är typiskt sett någonting som kan komma att förändras över tid och där frågan då kan behöva regleras genom en ändring av planen för att åstadkomma en mera ändamålsenlig reglering. Detta har inte heller någonting med planens syfte att göra. Huruvida en sådan ändring påverkar ett områdes karaktär eller inte, berör inte heller syftet med planen på det sätt klaganden påstår.

Vad gäller prickmarken, har avsikten mycket riktigt varit att marken inte ska byggas, men kommunen anser inte det vara en del av detaljplanens övergripande syfte. Det går inte heller att dra slutsatsen att prickmarken finns för att karaktären ska bevaras då detta inte nämns någonstans i beskrivningen. När det planlades för nytt bostadshus på fastigheten ZZZ, tog man i anspråk delar av markparkeringen tillhörande fastigheten YYY då man tänkte bevara parkeringsdäcket

för fastighetens behov. Detta var en förutsättning för att bostadshuset på fastigheten ZZZ skulle kunna tillåtas att byggas.

Kommunen anför vidare att området är planlagt som kvartersmark och har varit ianspråktaget sedan bygglovet 1964 när hela området byggdes ut med 10 lamellhus och ett kallgarage med två parkeringsplan. Marken har sedan dess använts som parkeringsdäck fram till hösten 2019 då den revs och därefter ansöktes om nytt bygglov för att återuppföra det. Bygglovet avslogs av länsstyrelsen eftersom de bedömde att planen behövde ändras. I väntan på ändring av detaljplanen har marken tillfällig användning som markparkering. Ytan har aldrig använts som friyta.

Precis som tidigare parkeringsdäck på platsen kommer det planerade parkeringsdäcket vara placerat i direkt anslutning till byggnaden på fastigheten ZZZ. När tidigare plan för fastigheten ZZZ togs fram, var tanken att befintligt däck skulle finnas kvar och dockas an till den nya byggnaden. På grund av vissa problem ansåg man dock att den bästa lösningen var att riva och bygga nytt parkeringsdäck. Allt är förberett för att ansluta ett nytt parkeringsdäck som det var tänkt när bostadshuset på fastigheten ZZZ tilläts byggas. Jämfört med tidigare parkeringsdäck på platsen bedöms skillnaden bli marginell och bör därför inte ses som en betydande olägenhet i enlighet med 2 kap. 9 § PBL.

Kommunen bedömer att det tilltänkta parkeringsdäcket är en komplementbyggnad till de tio lamellhusen, avsedd att lösa parkeringsbehovet för de boende inom fastigheten YYY. Däckets ramper kommer dessutom nyttjas som tillfart för parkeringsgaraget på fastigheten ZZZ. En komplementbyggnad avsedd att lösa parkeringsbehov för boende på privat kvartersmark kan aldrig ses som ett allmänt ändamål. Det finns alltid boende som väljer att stå gratis på gatan eller på butikens parkering oavsett tillgång till parkeringsplatser på den egna fastigheten. En fastighetsägare kan inte tvinga sina boende att hyra en parkering inom fastigheten och inte heller hindras från att hyra ut lediga platser till andra boende.

Det område som ändras kommer fortfarande att vara en del av hela bostadsområdet som ingår i fastigheten YYY och garaget blir därmed en komplementbyggnad till bostadsbebyggelsen inom området. Utformningen samt storleken på komplementbyggnaden bör stå i förhållande till den eller de huvudbyggnader som ska nyttja den. I detta fall rör det sig om tio flerbostadshus med många lägenheter som saknar parkeringsplats varför de behöver återställas på platsen. Att ett parkeringsdäck i två våningar utgör komplementbyggnad, markerad med korsmark till bostadsändamål i form av tio lamellhus, tillhör normal planredovisning. Med en bestämmelse om begränsning av markens nyttjande, i detta fall korsmark med komplementbyggnad, kan kommunen reglera att endast en viss typ av byggnadsverk får placeras inom ett egenskapsområde.

Riksbyggen har till stöd för sin talan bland annat anfört följande.

Riksbyggen upplever en stor efterfrågan på parkeringsplatser från deras hyresgäster. Bristen på bra parkeringsmöjligheter i området har markant försämrats sedan det gamla parkeringsgaraget revs. Rivningen skedde på grund av att aggressiv korrosion på armering i konstruktionen inte gjorde det möjligt att behålla byggnaden. Nu behöver de så snart som möjligt få möjlighet att uppföra ett nytt garage som kan uppfylla de parkeringsbehov som deras boende har.

DOMSKÄL

Tillämpliga bestämmelser

Enligt 1 kap. 2 § PBL, framgår att det är en kommunal angelägenhet att planlägga användningen av mark och vatten.

Enligt 2 kap. 1 § PBL ska det vid prövningen av frågor enligt denna lag tas hänsyn till både allmänna och enskilda intressen.

Enligt 2 kap. 6 § PBL ska bebyggelse vid planläggning utformas på ett sätt som är lämpligt med hänsyn till bland annat stads- och landskapsbilden, natur- och kulturvärdena på platsen och intresset av en god helhetsverkan samt trafikförsörjning och behovet av en god trafikmiljö.

Enligt 2 kap. 9 § PBL framgår att planläggning samt lokalisering, placering och utformning inte får ske så att den avsedda användningen eller byggnadsverket kan medföra en sådan påverkan på grundvattnet eller omgivningen i övrigt som innebär fara för människors hälsa och säkerhet eller betydande olägenhet på annat sätt.

Enligt 4 kap. 32 § andra stycket PBL ska den avsedda regleringen av bebyggelsen, byggnadsverk och miljön i övrigt tydligt framgå av planen.

Enligt 4 kap. 36 § första stycket PBL ska detaljplanen vara utformad med skälig hänsyn till befintliga bebyggelse-, äganderätts- och fastighetsförhållanden som kan inverka på planens genomförande.

Enligt 13 kap. 17 § PBL ska mark- och miljödomstolen vid överprövning av en kommuns beslut att anta en detaljplan endast pröva om det överklagade beslutet strider mot någon rättsregel på det sätt som klaganden har angett eller som framgår av omständigheterna. Om domstolen vid prövningen finner att beslutet strider mot en rättsregel, ska beslutet upphävas i sin helhet. Annars ska beslutet fastställas i sin helhet. Beslutet ska inte upphävas om det är uppenbart att felet saknar betydelse för avgörandet. Om kommunen medgett det får beslutet upphävas i viss del eller ändras på annat sätt. Ändringar som har ringa betydelse får göras utan kommunens medgivande.

Mark- och miljödomstolens prövningsram

Mark- och miljödomstolen har i det aktuella målet att ta ställning till om det finns skäl att upphäva kommunens beslut att anta ändring av detaljplan för fastigheten XXX.

Mark- och miljödomstolens bedömning

Egenskapsbestämmelsen för korsprickad mark beskrivs i planbestämmelserna endast tillåta placering av komplementbyggnad där syftet är att möjliggöra uppförandet av ett garage. Klaganden har invänt att en komplementbyggnad till sin natur är kopplad till en- och tvåfamiljshus enligt beskrivningen i 9 kap. 4 § PBL. Mark- och miljödomstolen finner det härvid av vikt att klargöra vad begreppet komplementbyggnad inbegriper.

Gällande stadsplan (numera detaljplan) för området vann laga kraft år 1959. Den nu föreslagna ändringen omfattar ett mindre område i detaljplanens östra del och möjliggör uppförande av komplementbyggnad. Klagande har invänt mot att syftet med ändringen är att tillskapa ett parkeringshus, inte en komplementbyggnad.

Mark- och miljödomstolen konstaterar först att det saknas en legaldefinition av begreppet komplementbyggnad. I förarbetena beskrivs dock att en komplementbyggnad ska fylla ett behov som komplement på fastigheten. Det uttalas också att det med komplementbyggnader i PBL avses fristående uthus, garage och andra mindre byggnader (prop. 1989/90:37 s. 48). Stöd för vad som avses med begreppet komplementbyggnad kan även hämtas från Plan- och byggtermer 1994, Tekniska Nomenklaturcentralen, TNC 95. Enligt TNC 95 är en komplementbyggnad en byggnad som hör till ett småhus, t.ex. ett fristående uthus, garage, växthus eller friggebod.

Vidare är den nu aktuella komplementbyggnaden (parkeringshuset) placerad på en helt annan fastighet än det bostadshus som komplementbyggnaden (parkeringshuset) sammanbyggs med. Det gör att begreppet komplementbyggnad blir missvisande. Den i ändringen aktuella komplementbyggnaden är, enligt mark- och miljödomstolens bedömning, definitionsmässigt inte en komplementbyggnad.

Mark- och miljödomstolen konstaterar härefter att en detaljplan kan ändras om ändringen är förenlig med planens syfte, övriga planbestämmelser och i övrigt inte innebär några olägenheter. Syftet med den nu aktuella ändringen är i praktiken, såsom

klagande anför, att tillskapa ett parkeringshus på mark som i gällande detaljplan inte får bebyggas.

Syftet med gällande detaljplan är, såsom domstolen uppfattar det att tillskapa sammanbyggda flerfamiljshus i tre våningar. Utrymmena mellan bostadshusen utgörs enligt planen av mark som inte får bebyggas, s.k. punktprickad mark. Syftet har således varit att, på ett tidstypiskt sätt, bibehålla markområdena mellan bostadshusen obebyggda. Enligt mark- och miljödomstolens bedömning strider den nu föreslagna ändringen, dvs uppförande av ett parkeringshus på mark som avsetts vara obebyggd, mot det övergripande syftet med gällande detaljplan.

Mark- och miljödomstolen finner med hänsyn till ovanstående att uppförande av ett nytt parkeringshus bör prövas i en ny detaljplan. Den nu föreslagna ändringen av detaljplanen ska därför upphävas. Vad kommunen och Riksbyggen anfört föranleder inte någon annan bedömning.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (MMD-02)

Överklagande senast den 25 oktober 2022.

Marie Gerrevall

Lars Fransson

I domstolens avgörande har rådmannen Marie Gerrevall, ordförande, och tekniska rådet Lars Fransson deltagit. Föredragande har varit tingsnotarien Elin Rogne.

Hur man överklagar

MMD-02

Vill du att domen ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Ditt överklagande ska ha kommit in till domstolen inom 3 veckor från domens datum. Sista datum för överklagande finns på sista sidan i domen.

Så här gör du

1. Skriv mark- och miljödomstolens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att domen ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att Mark- och miljööverdomstolen ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).
3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.
4. Lämna namn samt aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.
Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skriv under överklagandet själv eller låt ditt ombud göra det.
6. Skicka eller lämna in överklagandet till mark- och miljödomstolen. Du hittar adressen i domen.

Vad händer sedan?

Mark- och miljödomstolen kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att domen gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar mark- och miljödomstolen överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Mark- och miljööverdomstolen.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning, kan även Mark- och miljööverdomstolen skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i Mark- och miljööverdomstolen

När överklagandet kommer in till Mark- och miljööverdomstolen tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Mark- och miljööverdomstolen ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att mark- och miljödomstolen dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om mark- och miljödomstolen har dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rätts-tillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller den överklagade domen. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med mark- och miljödomstolen om du har frågor. Adress och telefonnummer finns på första sidan i domen.

Mer information finns på www.domstol.se.